YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

8 päivänä syyskuuta 2005 *

Yhdistetyissä asioissa C-544/03 ja C-545/03,

joissa on kyse EY 234 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Conseil d'État (Belgia) on esittänyt 8.12.2003 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 23.12.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Mobistar SA (C-544/03)

vastaan

Commune de Fléron

ja

Belgacom Mobile SA (C-545/03)

vastaan

Commune de Schaerbeek,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit K. Lenaerts, N. Colneric (esittelevä tuomari), E. Juhász ja M. Ilešič,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M.-F. Contet,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 20.1.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Mobistar SA, edustajinaan avocat Y. van Gerven, avocat A. Vallery ja avocat A. Desmedt,

— Belgacom Mobile SA, edustajinaan advocaat H. De Bauw ja avocat P. Carreau,

— commune de Fléron, edustajanaan avocat M. Vankan,

— commune de Schaerbeek, edustajanaan avocat J. Bourtembourg,

— Belgian hallitus, asiamiehinään A. Goldman ja E. Dominkovits,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään H. G. Sevenster,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J.-P. Keppenne, M. Shotter ja L. Ström van Lier,

kuultuaan julkisasiamiehen 7.4.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) ja kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10), sellaisena kuin se on muutettuna täydellisen kilpailun toteuttamista televiestintämarkkinoilla pohjustavan direktiivin 90/388/ETY muuttamisesta 13 päivänä maaliskuuta 1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY (EYVL L 74, s. 13; jäljempänä direktiivi 90/388), 3 c artiklan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty riita-asioissa, jotka Belgiaan sijoittautuneet matkapuhelinoperaattorit Mobistar SA (jäljempänä Mobistar) ja Belgacom Mobile SA (jäljempänä Belgacom Mobile) ovat panneet vireille. Nämä kaksi operaattoria vaativat niiden verojen kumoamista, joita Fléronin kunta (Belgia) ja Schaerbeekin kunta (Belgia) ovat päättäneet kantaa GSM-järjestelmän lähetysantenneista, -mastoista ja -pylväistä tai ulkoantenneista.

3 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 4.3.2004 antamalla määräyksellä nämä asiat yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

4 EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

"Jäljempänä olevien määräysten mukaisesti siirtymäkauden aikana poistetaan asteittain rajoitukset, jotka koskevat muuhun yhteisön valtioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen vapautta tarjota palveluja yhteisössä."

5 EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan ensimmäisessä kohdassa (josta on tullut EY 82 artiklan ensimmäinen kohta) määrätään seuraavaa:

"Yhteismarkkinoille soveltumatonta ja kiellettyä on yhden tai useamman yrityksen määräävän aseman väärinkäyttö yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla, jos se on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan."

6 EY:n perustamissopimuksen 90 artiklassa (josta on tullut EY 86 artikla) määrätään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa mitään toimenpidettä, joka koskee julkisia yrityksiä taikka yrityksiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia ja joka on ristiriidassa tämän sopimuksen, etenkin sen 12 ja 81–89 artiklan määräysten kanssa.

2. Yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan tämän sopimuksen määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka olisi ristiriidassa yhteisön etujen kanssa.

3. Komissio valvoo, että tämän artiklan määräyksiä noudatetaan, ja antaa, jos se on tarpeen, jäsenvaltioille osoitetut aiheelliset direktiivit tai tekee niille osoitetut aiheelliset päätökset."

7 Direktiivin 90/388 3 a artiklassa säädetään seuraavaa:

"Edellä 2 artiklan toisessa kohdassa säädettyjen edellytysten lisäksi jäsenvaltioiden on matkaviestinjärjestelmiä ja henkilökohtaisia viestinjärjestelmiä koskeviin toimilupiin ja yleisiin lupiin liittyviä edellytyksiä määritellessään varmistettava seuraavaa:

i) toimilupien myöntämisen edellytyksiin ei saa sisältyä muita kuin olennaisten vaatimusten perusteella oikeutettuja edellytyksiä ja, yleisön käyttöön tarkoitettujen järjestelmien osalta, kaupallisten säännösten muodossa olevia julkisia palveluja koskevia määräyksiä 3 artiklan mukaisesti

ii) matkaviestinverkon operaattoreiden toimilupien myöntämisen edellytysten on taattava avoin ja tasapuolinen käytäntö yhteisomistettujen kiinteiden verkkojen operaattoreiden ja matkaviestinverkon operaattoreiden välillä

iii) toimilupien myöntämisen edellytyksiin ei saa sisältyä epäoikeutettuja teknisiä rajoituksia. Erityisesti jäsenvaltiot eivät saa estää toimilupien yhdistelmiä tai rajoittaa erityisiä taajuuksia käyttävien erilaisten tekniikoiden tarjontaa, jos käytettävissä on monistandardilaitteistoa.

— — "

8 Direktiivin 90/388 3 c artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on varmistettava, että poistetaan matkaviestinjärjestelmien ja henkilökohtaisten viestinjärjestelmien operaattoreiden oman infrastruktuurin rakentamista, kolmansien infrastruktuurien käyttöä sekä perusrakenteiden, muiden laitteiden ja paikkojen käyttöä koskevat rajoitukset, lukuun ottamatta heidän toimilupansa tai valtuutuksensa mukaisen toiminnan infrastruktuurien käyttörajoituksia."

9 Direktiivin 90/388 3 a ja 3 c artikla säädettiin direktiivin 90/388 muuttamisesta matkaviestinnän ja henkilökohtaisen viestinnän osalta 16 päivänä tammikuuta 1996 annetulla komission direktiivillä 96/2/EY (EYVL L 20, s. 59). Direktiivin 96/2 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Matka- ja henkilökohtaista viestintää koskevan vihreän kirjan huomioon ottamisesta 23 päivänä marraskuuta 1994 antamassaan tiedonannossa komissio esitti tärkeimmät toimet, joita vaaditaan tulevaisuudessa sääntelyltä näiden tietoliikenteen muotojen tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisen kannalta. Komissio korosti sitä, että kaikki jäljellä olevat tätä alaa koskevat yksin- ja erityisoikeudet on poistettava mahdollisimman pian soveltamalla täydellisesti yhteisön kilpailusääntöjä ja muuttamalla — — direktiiviä 90/388 — —, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 95/51/EY — —, tarvittavilta osin. Lisäksi tiedonannossa tarkasteltiin mahdollisuutta poistaa rajoitukset, jotka koskevat matkaviestinverkkojen operaattoreiden verkkojensa käyttöön ja kehittämiseen käyttämien toiminteiden vapaata valintaa niille myönnetyissä toimiluvissa ja muissa luvissa sallittuja palveluja varten. Tällaista toimenpidettä pidettiin olennaisen tärkeänä rehellisen kilpailun nykyisten vääristymien poistamiseksi ja erityisesti sen vuoksi, että operaattorit voisivat hallita omaa kustannuspohjaansa."

10 Tämän saman direktiivin johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Useat jäsenvaltiot ovat jo avanneet tietyt matkaviestinpalvelut kilpailulle ja ottaneet käyttöön toimilupajärjestelmiä näitä palveluja varten. Toimilupien määrä on kuitenkin rajoitettu monissa jäsenvaltioissa, mikä perustuu harkintavaltaan tai operaattorien kilpaillessa teleorganisaatioiden kanssa teknisiin rajoituksiin kuten muiden kuin teleorganisaatioiden järjestämän infrastruktuurin käyttöön. — — "

11 Kyseisen direktiivin johdanto-osan 16 perustelukappaleessa täsmennetään seuraavaa:

" — — Lisäksi infrastruktuurien omatoimista järjestämistä ja kolmannen osapuolen infrastruktuuria koskevat rajoitukset hidastavat matkaviestinpalveluiden kehittämistä erityisesti, koska tosiasiallinen, Euroopan laajuinen GSM:n sijainnin seuranta riippuu osoitteellisten merkinantokäytäntöjen laajasta saatavuudesta; tällaista teknologiaa teleorganisaatiot eivät vielä yleisesti tarjoa koko yhteisön alueella.

Tällaiset infrastruktuurien rakentamista ja käyttöä koskevat rajoitukset rajoittavat toisten jäsenvaltioiden operaattoreiden tarjoamia matkaviestinpalveluita ja henkilökohtaisia viestinpalveluita ja ovat siten ristiriidassa perustamissopimuksen 90 artiklan kanssa kyseistä artiklaa sovellettaessa samanaikaisesti 59 artiklan kanssa. Siinä määrin kuin matkapuhelinpalvelujen kilpailukykyinen tarjoaminen on estynyt sen vuoksi, että teleorganisaatio ei pysty vastaamaan matkaviestinoperaattorin infrastruktuureihin liittyviin tarpeisiin tai vastaa niihin ainoastaan sellaisten taksojen perusteella, jotka eivät perustu kyseisen kiinteiden johtojen kapasiteetin kustannuksiin, nämä rajoitukset väistämättä suosivat teleorganisaation tarjoamia kiinteitä puhelinliikennepalveluita, joihin useimmissa jäsenvaltioissa on olemassa yksinoikeudet. Infrastruktuurien rakentamista ja käyttöä koskeva rajoitus on siten ristiriidassa 90 artiklan kanssa kyseistä artiklaa sovellettaessa samanaikaisesti perustamissopimuksen 86 artiklan kanssa. Jäsenvaltioiden on vastaavasti poistettava nämä rajoitukset ja myönnettävä pyynnöstä tasapuolisilla perusteilla asianomaisille matkaviestinoperaattoreille lupa käyttää välttämättömiä niukkoja voimavaroja niiden oman infrastruktuurin muodostamiseksi mukaan lukien radiotaajuudet."

12 Telepalvelualan yleisten valtuutusten ja yksittäisten toimilupien yhteisistä puitteista 10 päivänä huhtikuuta 1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin

97/13/EY (EYVL L 117, s. 15) 11 artiklan, jonka otsikkona on "Yksittäisistä toimiluvista perittävät maksut", 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on varmistettava, että osana valtuutusmenettelyä yrityksille määrättävillä maksuilla pyritään ainoastaan kattamaan sovellettavan yksittäisen toimiluvan myöntämisestä, käsittelystä, valvonnasta ja toimeenpanosta aiheutuvat hallinnolliset kulut. Yksittäistä toimilupaa koskevien maksujen on oltava suhteessa tehtyyn työhön, ja ne on julkaistava aiheellisella ja riittävän yksityiskohtaisella tavalla niiden saattamiseksi helposti saataville."

13 Direktiivi 90/388 kumottiin kilpailusta sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen markkinoilla 16 päivänä syyskuuta 2002 annetulla komission direktiivillä 2002/77/EY (EYVL L 249, s. 21), ja direktiivi 97/13 kumottiin sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7 päivänä maaliskuuta 2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/21/EY (puitedirektiivi) (EYVL L 108, s. 33) 25.7.2003 alkaen, mutta nämä direktiivit ovat tulleet voimaan pääasioiden jälkeen.

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-544/03

14 Fléronin kunnanvaltuusto teki 27.1.1998 pitämässään istunnossa päätöksen GSM-järjestelmän lähetyspylväistä, -mastoista ja -antenneista kannettavasta verosta. Vero säädettiin kolmen vuoden määräajaksi siten, että määräaika alkoi 1.1.1998 ja päättyi 31.12.2000. Veron määrä oli 100 000 Belgian frangia (BEF) kustakin pylväästä, mastosta tai antennista, ja vero oli näiden omistajan maksettavana.

15 Mobistar vaati 12.4.1999 kyseisen veropäätöksen kumoamista Conseil d'État'ssa.

16 Kanteensa tueksi esittämissään kumoamisperusteissa Mobistar väittää muun muassa, että riidanalaisella veropäätöksellä rajoitetaan sen matkaviestinverkon kehittämistä ja että tällainen rajoitus kielletään direktiivin 90/388 3 c artiklassa.

17 Koska Conseil d'État katsoi yhtäältä, ettei se voi lausua siitä, onko tämä kanneperuste perusteltu, soveltamatta sellaista yhteisön oikeuden säännöstä, jonka tulkinta on ongelmallista, ja toisaalta, että riidanalaisen veron yhteensoveltuvuus EY 49 artiklan kanssa on myös ongelmallista, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko [EY] 49 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallisen tai paikallishallinnon elimen antaman säännöstön nojalla verotetaan sellaisia matkaviestinjärjestelmien ja henkilökohtaisten viestinjärjestelmien infrastruktuureja, joita käytetään toimilupien ja valtuutusten mukaisten toimintojen hyödyntämisessä?

2) Onko — — direktiivin 90/388 3 c artikla, — — siltä osin kuin tämä artikla koskee 'rajoitusten' poistamista, esteenä sille, että kansallisen tai paikallishallinnon elimen antaman säännöstön nojalla verotetaan sellaisia matkaviestinjärjestelmien ja henkilökohtaisten viestinjärjestelmien infrastruktuureja, joita käytetään toimilupien ja valtuutusten mukaisten toimintojen hyödyntämisessä?"

Asia C-545/03

18 Schaerbeekin kunnanvaltuusto teki 8.10.1997 pitämässään istunnossa ulkoantenneista kannettavaa veroa koskevan päätöksen, jolla muutettiin kyseisen kunnanvaltuuston aikaisemmin tekemää lautasantenneista kannettavaa veroa koskevaa päätöstä. Ulkoantenneja koskevaa vuosittaista veroa kannettiin verovuosina 1997–1999. Ulkoantennilla tarkoitettiin paitsi lautasantenneja myös GSM- tai muita linkkiantenneja. Veron määräksi vahvistettiin 100 000 BEF kultakin GSM-linkkiantennilta ja 5 000 BEF kultakin lautas- tai muulta antennilta.

19 Belgacom Mobile vaati 19.12.1997 kyseisen veropäätöksen kumoamista Conseil d'État'ssa.

20 Yhtenä kanteen tueksi esitettynä perusteena on laadukkaan ja rajoittamattoman matkaviestinverkon perustamista koskevien yhteisön säännösten, erityisesti direktiivin 90/388 3 c artiklan, rikkominen.

21 Koska Conseil d'État ei tässäkään asiassa katsonut voivansa lausua siitä, onko tämä kanneperuste perusteltu, soveltamatta sellaista yhteisön oikeuden säännöstä, jonka tulkinta on ongelmallista, se katsoi tarpeelliseksi esittää EY 234 artiklan nojalla ne samat kaksi ennakkoratkaisukysymystä kuin asiassa C-544/03.

Vaatimus suullisen käsittelyn aloittamisesta uudelleen

22 Yhteisöjen tuomioistuimeen 2.5.2005 toimittamallaan asiakirjalla Alankomaiden hallitus vaati, että yhteisöjen tuomioistuin määräisi työjärjestyksensä 61 artiklan nojalla suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudelleen.

23 Vaatimuksensa tueksi tämä hallitus väittää, että julkisasiamies ehdotti ratkaisuehdotuksessaan, että ennakkoratkaisukysymyksiin annettavan vastauksen perustaksi otettaisiin muu kuin ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsema perusta, nimittäin direktiivi 97/13, johon asianosaiset ja muut osapuolet eivät ole ottaneet yksityiskohtaisesti kantaa kirjallisissa huomautuksissaan eivätkä myöskään istunnossa esittämissään huomautuksissa. Kyseinen hallitus haluaa esittää tämän osalta huomautuksia.

24 Tältä osin on syytä muistuttaa, että yhteisöjen tuomioistuin voi omasta aloitteestaan tai julkisasiamiehen ehdotuksesta tai myös asianosaisten tai muiden osapuolten pyynnöstä määrätä työjärjestyksensä 61 artiklan mukaisesti suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudelleen, jos se katsoo, että sillä ei ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisen perustelun nojalla, josta asianosaiset tai muut osapuolet eivät ole saaneet tilaisuutta lausua (ks. asia C-17/98, Emesa Sugar, määräys 4.2.2000, Kok. 2000, s. I-665, 18 kohta; asia C-309/99, Wouters ym., tuomio 19.2.2002, Kok. 2002, s. I-1577, 42 kohta ja asia C-147/02, Alabaster, tuomio 30.3.2004, Kok. 2004, s. I-3101, 35 kohta).

25 Nyt käsiteltävinä olevissa yhdistetyissä asioissa yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin katsoo julkisasiamiestä kuultuaan, että sillä on tiedossaan kaikki ne seikat, jotka se tarvitsee vastatakseen esitettyihin kysymyksiin, ja että näihin seikkoihin on otettu kantaa, kun yhdistettyjä asioita on käsitelty yhteisöjen tuomioistuimessa. Vaatimus suullisen käsittelyn aloittamisesta uudelleen on näin ollen hylättävä.

Ensimmäinen kysymys

26 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko EY:n perustamissopimuksen 59 artiklaa (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) tulkittava siten, että se on esteenä sille, että kansallisen tai paikallishallinnon elimen antaman säännöstön nojalla verotetaan sellaisia matkaviestinjärjestelmien ja henkilökohtaisten viestinjärjestelmien infrastruktuureja, joita käytetään toimilupien ja valtuutusten mukaisten toimintojen hyödyntämisessä.

27 Vaikka välittömät verot eivät sinänsä kuulukaan yhteisöjen toimivallan piiriin yhteisön oikeuden nykytilassa, jäsenvaltioiden on silti käytettävä omaa toimivaltaansa yhteisön oikeutta noudattaen (ks. asia C-279/93, Schumacker, tuomio 14.2.1995, Kok. 1995, s. I-225, 21 kohta; asia C-436/00, X ja Y, tuomio 21.11.2002, Kok. 2002, s. I-10829, 32 kohta ja asia C-9/02, De Lasteyrie du Saillant, tuomio 11.3.2004, Kok. 2004, s. I-2409, 44 kohta).

28 Palvelujen tarjoamisen vapauden alalla yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että kansallinen verosäädös, joka muodostaa esteen kyseisen vapauden käyttämiselle, saattaa olla kielletty toimenpide, antaapa sen valtio itse tai paikallishallinto (ks. vastaavasti asia C-17/00, De Coster, tuomio 29.11.2001, Kok. 2001, s. I-9445, 26 ja 27 kohta).

29 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 59 artiklassa ei ainoastaan kielletä syrjimästä toiseen jäsenvaltioon sijoittautunutta palvelujen tarjoajaa tämän kansalaisuuden perusteella, vaan siinä edellytetään myös kaikkien rajoitusten poistamista, vaikka rajoituksia sovellettaisiin tekemättä eroa sen mukaan, onko palvelujen tarjoaja jäsenvaltion oma kansalainen vai jonkin toisen

jäsenvaltion kansalainen, mikäli rajoitukset ovat omiaan estämään toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen ja siellä laillisesti vastaavia palveluja tarjoavan palvelujen tarjoajan toiminnan tai haittaamaan enemmän tämän toimintaa (asia C-43/93, Vander Elst, tuomio 9.8.1994, Kok. 1994, s. I-3803, Kok. Ep. XVI, s. I-59, 14 kohta ja em. asia De Coster, tuomion 29 kohta).

30 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että kyseinen 59 artikla estää kaikkien sellaisten kansallisten säännösten soveltamisen, joiden vuoksi palvelujen tarjoaminen jäsenvaltioiden välillä on vaikeampaa kuin niiden tarjoaminen pelkästään jäsenvaltion sisällä (em. asia De Coster, tuomion 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen sekä 39 kohta).

31 Perustamissopimuksen 59 artiklassa ei sen sijaan kielletä toimia, joiden ainoana vaikutuksena on aiheuttaa lisäkustannuksia kyseessä olevalle palvelujen tarjoamiselle ja jotka vaikuttavat samalla tavalla palvelujen tarjoamiseen jäsenvaltioiden välillä ja niiden tarjoamiseen jäsenvaltion sisällä.

32 Siitä, onko kunnallisen elimen päätös kantaa pääasioissa kyseessä olevien kaltaisia veroja kyseisen 59 artiklan kanssa yhteensopimaton rajoitus, on todettava, että tällaisia veroja kannetaan kyseessä olevan kunnan alueella erotuksetta kaikilta matkapuhelinlaitteistojen omistajilta ja että nämä toimet eivät vaikuta tosiasiallisesti eivätkä oikeudellisesti ulkomaisiin operaattoreihin ankarammin kuin kotimaisiin operaattoreihin.

33 Rajat ylittävä palvelujen tarjoaminen ei myöskään ole kyseessä olevien verotoimien takia kansallista palvelujen tarjoamista vaikeampaa. Lähetyspylväistä, -mastoista ja -antenneista kannettavan veron käyttöönotolla voidaan tosin tehdä ulkomaiden ja Belgian välillä suoritetuista matkapuheluista kalliimpia. Mahdollisuus veron vyöryttämisestä puheluhintoihin koskee kuitenkin samassa määrin kansallisten puhelinpalvelujen tarjoamista.

34 On syytä lisätä, että asiakirja-aineistosta ei mitenkään ilmene, että kunnallisverojen yhteisvaikutuksesta matkapuhelinpalvelujen tarjoamisen vapaus vaarantuisi Belgian kuningaskunnan ja muiden jäsenvaltioiden välillä.

35 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että perustamissopimuksen 59 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että kansallisen tai paikallishallinnon elimen antaman säännöstön nojalla verotetaan sellaisia matkaviestinjärjestelmien ja henkilökohtaisten viestinjärjestelmien infrastruktuureja, joita käytetään toimilupien ja valtuutusten mukaisten toimintojen hyödyntämisessä, kun tällaista veroa sovelletaan tekemättä eroa sen mukaan, onko palvelujen tarjoaja jäsenvaltion oma kansalainen vai jonkin toisen jäsenvaltion kansalainen, ja kun vero vaikuttaa samalla tavalla palvelujen tarjoamiseen jäsenvaltion sisällä ja niiden tarjoamiseen jäsenvaltioiden välillä.

Toinen kysymys

36 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, kuuluvatko matkaviestinjärjestelmien infrastruktuureihin sovellettavat verotoimet direktiivin 90/388 3 c artiklan soveltamisalaan.

37 Aluksi on todettava, että viestinjärjestelmien infrastruktuureja koskevana verotettavana tapahtumana ei ole toimiluvan myöntäminen. Direktiiviä 97/13, johon Mobistar istunnossa vetosi, ei näin ollen voida soveltaa pääasioiden tosiseikkoihin.

38 Direktiivistä 90/388 on ensinnäkin todettava, että sen 3 c artiklan sanamuoto, sikäli kuin sen mukaan matkaviestinjärjestelmien ja henkilökohtaisten viestinjärjestelmien operaattoreille asetetut rajoitukset on poistettava infrastruktuurien osalta, ei sulje pois sitä mahdollisuutta, että kyseisillä rajoituksilla tarkoitetaan myös sellaisia verotoimenpiteitä, joita sovelletaan matkaviestinjärjestelmien infrastruktuureihin.

39 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. mm. asia 292/82, Merck, tuomio 17.11.1983, Kok. 1983, s. 3781, 12 kohta; asia 337/82, St. Nikolaus Brennerei, tuomio 21.2.1984, Kok. 1984, s. 1051, 10 kohta ja asia C-17/03, Vereniging voor Energie, Milieu en Water ym., tuomio 7.6.2005, Kok. 2005, s. I-4989, 41 kohta).

40 Direktiivin 90/388 alkuperäisessä versiossa säädettiin niiden erityis- tai yksinoikeuksien kumoamisesta, joita jäsenvaltiot myöntävät telepalvelujen tarjoamiseen, mutta matkaviestinpalvelut eivät sisältyneet sen soveltamisalaan. Sitä muutettiin direktiivillä 96/2, jotta se koskisi myös matkaviestimiä ja henkilökohtaisia viestimiä.

41 Direktiivillä 96/2 on tarkoitus ottaa käyttöön lainsäädäntöä, jonka nojalla voidaan käyttää matkaviestinnän ja henkilökohtaisen viestinnän tarjoamat mahdollisuudet siten, että poistetaan mahdollisimman nopeasti kaikki yksin- ja erityisoikeudet ja että poistetaan matkapuhelinverkko-operaattoreiden osalta sekä rajoitukset, jotka koskevat vapautta hyödyntää kyseisiä verkkoja ja kehittää niitä operaattoreiden toimilupien tai valtuutusten kattamien toimintojen harjoittamiseksi, että kilpailun vääristymät ja mahdollistetaan se, että nämä operaattorit voivat hallita kustannuksensa (ks. yhdistetyt asiat C-396/99 ja C-397/99, komissio v. Kreikka, tuomio 16.10.2001, Kok. 2001, s. I-7577, 25 kohta ja asia C-462/99, Connect Austria, tuomio 22.5.2003, Kok. 2003, s. I-5197, 96 kohta).

42 Direktiivin 96/2 perustana on EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohta. Tästä seuraa, että direktiivin 90/388 3 c artiklaa voidaan soveltaa vain niihin rajoituksiin, jotka ovat ristiriidassa perustamissopimuksen 90 artiklan kanssa.

43 Direktiivin 96/2 johdanto-osan 16 perustelukappaleen mukaan tämä direktiivi annettiin tilanteessa, jossa kilpailu matkapuhelinpalvelujen tarjoamisen alalla oli

estynyt sen vuoksi, että teleorganisaatiot eivät pystyneet vastaamaan matkaviestinoperaattorin infrastruktuureihin liittyviin tarpeisiin ja että näillä organisaatioilla oli useimmissa jäsenvaltioissa edelleen yksinoikeuksia. Komissio totesi, että infrastruktuurin rakentamisen ja käytön rajoittamisella rikotaan EY:n perustamissopimuksen 90 artiklaa luettuna yhdessä EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan kanssa, ja katsoi, että jäsenvaltioiden on poistettava nämä rajoitukset ja myönnettävä pyynnöstä tasapuolisilla perusteilla asianomaisille matkaviestinoperaattoreille lupa käyttää välttämättömiä niukkoja voimavaroja niiden oman infrastruktuurin muodostamiseksi.

44 Tästä seuraa, että direktiivin 90/388 3 c artiklassa tarkoitetuille rajoituksille on ominaista yhtäältä niiden yhteys perinteisillä operaattoreilla oleviin yksin- ja erityisoikeuksiin ja toisaalta se, että tämä tilanne voidaan korjata myöntämällä tasapuolisilla perusteilla lupa käyttää välttämättömiä niukkoja voimavaroja.

45 Kyseessä ovat näin ollen niiden kaltaiset rajoitukset, jotka mainitaan esimerkkeinä direktiivin 96/2 johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa, nimittäin toimilupien määrän rajoittaminen harkintavaltaa käyttäen tai, kun operaattorit kilpailevat teleorganisaatioiden kanssa, toimilupien myöntämisen edellytykseksi asetetut tekniset rajoitukset, kuten kielto käyttää muuta kuin näiden organisaatioiden järjestämää infrastruktuuria.

46 Lisäksi on todettava, että direktiivin 90/388 3 c artiklassa erityisesti tarkoitetun rajoituksen käsitteeseen kuuluvat ainoastaan sellaiset toimet, jotka vaikuttavat tuntuvasti kilpailutilanteeseen.

47 Direktiivin 90/388 3 c artikla ei sen sijaan koske sellaisia kansallisia toimia, joita sovelletaan erotuksetta kaikkiin matkapuhelinoperaattoreihin ja joilla ei suoraan tai

välillisesti suosita niitä operaattoreita, joilla on tai on ollut erityis- tai yksinoikeuksia, näiden kanssa kilpailevien uusien operaattoreiden kustannuksella.

48 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tarkistaa, että nämä edellytykset täyttyvät pääasioissa.

49 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava verojen vaikutukset ottamalla erityisesti huomioon ajankohta, jolloin kukin asianomainen operaattori on päässyt markkinoille. Tästä arvioinnista voi ilmetä, että ne operaattorit, joilla on tai on ollut erityis- tai yksinoikeuksia, ovat ennen muita operaattoreita saattaneet päästä tilanteeseen, jossa ne ovat voineet kuolettaa verkon perustamisesta aiheutuneet kustannuksensa. Se, että markkinoille tuleville operaattoreille asetetaan julkisen palvelun velvollisuuksia, mukaan lukien alueellista kattavuutta koskeva velvollisuus, on omiaan saattamaan ne kustannuksien hallinnan osalta epäedulliseen tilanteeseen perinteisiin operaattoreihin verrattuina.

50 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että toiseen kysymykseen on vastattava siten, että matkaviestinjärjestelmien infrastruktuureihin sovellettavat verotoimet eivät kuulu direktiivin 90/388 3 c artiklan soveltamisalaan, paitsi jos näillä toimilla suositaan suoraan tai välillisesti niitä operaattoreita, joilla on tai on ollut erityis- tai yksinoikeuksia, uusien operaattoreiden kustannuksella ja jos ne vaikuttavat tuntuvasti kilpailutilanteeseen.

Oikeudenkäyntikulut

51 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä

vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **EY:n perustamissopimuksen 59 artiklaa (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että kansallisen tai paikallishallinnon elimen antaman säännöstön nojalla verotetaan sellaisia matkaviestinjärjestelmien ja henkilökohtaisten viestinjärjestelmien infrastruktuureja, joita käytetään toimilupien ja valtuutusten mukaisten toimintojen hyödyntämisessä, kun tällaista veroa sovelletaan tekemättä eroa sen mukaan, onko palvelujen tarjoaja jäsenvaltion oma kansalainen vai jonkin toisen jäsenvaltion kansalainen, ja kun vero vaikuttaa samalla tavalla palvelujen tarjoamiseen jäsenvaltion sisällä ja niiden tarjoamiseen jäsenvaltioiden välillä.**

2) **Matkaviestinjärjestelmien infrastruktuureihin sovellettavat verotoimet eivät kuulu kilpailusta telepalvelumarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna täydellisen kilpailun toteuttamista televiestintämarkkinoilla pohjustavan direktiivin 90/388/ETY muuttamisesta 13 päivänä maaliskuuta 1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY, 3 c artiklan soveltamisalaan, paitsi jos näillä toimilla suositaan suoraan tai välillisesti niitä operaattoreita, joilla on tai on ollut erityis- tai yksinoikeuksia, uusien operaattoreiden kustannuksella ja jos ne vaikuttavat tuntuvasti kilpailutilanteeseen.**

Allekirjoitukset